

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Географічний факультет
Кафедра країнознавства та туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана/директора
навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
«20» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СЕЦЕСІОНІЗМ ТА СУЧАСНІ ПРОТЕСТНІ РУХИ

для студентів

галузь знань	10 природничі науки
спеціальність	106 – Географія
освітній рівень	магістр
освітня програма	«GEOGLOBALISTICS AND REGIONAL STUDIES»/ «ГЕОГРАФІЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО ТА ГЕОГЛОБАЛІСТИКА»
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі:

Тукаленко Інна Анатоліївна, к.філософ.н., доцентка кафедри політології

**Стафійчук Валентин Іванович, к.геог.н., доцент кафедри країнознавства
та туризму**

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники:

Тукаленко Інна Анатоліївна, к.філософ.н., доцентка кафедри політології

Стафійчук Валентин Іванович, к.геогр.н., доцент кафедри країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

«30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

 проф. Ольга ЛЮБИЦЕВА

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол №6 від «30» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії

«30» серпня 2021 року

Погоджено з науково - методичною комісією філософського факультету

Голова науково-методичної комісії (Маслікова І.І.).

«30» серпня 2021 року

ВСТУП

- 1. Мета дисципліни** – ознайомити студентів із особливостями становлення та розвитку сучасних протестних та сецесійних рухів. На основі застосування комплексу міждисциплінарних підходів, сучасних теорій та аналітичних здібностей сформувати методичні навички, що дозволять студентам класифікувати протестні акції і типи сецесійних рухів; визначати передумови ескалації та зацікавлених учасників цих процесів; моделювати ймовірні сценарії розвитку, тенденції розгортання та наслідки протестів і відцентрових рухів у глобалізованому світі.
- 2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**
  1. До початку вивчення цього курсу студенти мають володіти базовими **знаннями з царини соціально-політичних студій**, зокрема бути обізнаним у питаннях функціонування політичної системи, взаємодії громадянського суспільства та держави, етапів зародження та вирішення соціально-політичних конфліктів.
  2. Успішне опанування дисциплін «Геоглобалістика», «Глобальна нерівність та геоконфліктологія», «Геопросторове управління», «Глокалізація: контекстний аналіз трансформацій суспільно-просторової організації».
  3. **Вміти** застосовувати інформацію та знання в аналізі реальних політичних подій та процесів, зокрема критично ставитися до масиву публічної інформації й визначати її достовірність і значимість.
  4. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження щодо пошуку, критичного відбору та систематизації інформації як прикладного так і теоретичного характеру.
- 3. Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна «Сецесіонізм та сучасні протестні рухи» належить до переліку дисциплін вибору ЗВО та викладається у 3 семестрі магістратури. Курс ґрунтується на потребі осмислення змін у перебігу протестних та відцентрових рухів від 60-х років ХХ століття і передбачає, насамперед, необхідність пояснення феномену протестної і сецесійної активності та виявлення їхніх джерел і чинників. Зокрема, аналізуються індикатори соціально-політичної напруженості та індекс дестабілізаційності протестного потенціалу. Розглядаються теоретичні моделі революцій (пост)індустріального суспільства і відцентрових рухів та здійснюється порівняння із специфікою революційних протестів постмодерної доби, включно із новітніми прикладами. Визначаються характерні риси новітніх революційних протестів та сецесіонізму; класифікуються типи сучасних революцій (революції (refolution), електоральні революції (reelection), електронні революції (e-revolution)) та відцентрових рухів; акцентується увага на формах сучасної протестної боротьби та культури. Розглядається вітчизняний та світовий контекст протестних рухів та сецесії.
- 4. Завдання (навчальні цілі)** – глибоке опанування студентами програмного матеріалу, засвоєння базових знань з важливих для даного курсу питань: еволюційні особливості протестних та сецесійних рухів на засадах розуміння сучасних цивілізаційних цінностей та глобалізаційних процесів (ЗК-1) і використання географічних та міждисциплінарних теоретичних й методологічних моделей (ФК-1, ФК-4); здатність до абстрактного критичного мислення, пошуку і аналізу необхідної інформації про протести і сецесіонізм та їхні причини з різних джерел (ЗК-2); політичні форми та риси сучасних протестних і типів сецесійних рухів (ФК-4); диференційні ознаки новітніх революційних протестів, особливості сучасних мобілізаційних технологій; учасники, результати та наслідки революцій і

відцентрових рухів (ФК-8); просторова специфіка поширення протестних та сецесійних рухів у сучасному світі, їхній зв'язок з глобалізаційними і глокалізаційними трансформаціями (ФК-2), особливостями реалізації влади у різних політичних системах (ФК-10), інтересами держав та співвідношенням різноманіття сил і акторів (ФК-11). До того ж студенти повинні вміти визначати технології впливу на ескалацію протестних і відцентрових настроїв та характеризувати їх, виокремлюючи чинники й приклади розгортання протестів і сецесій, виявляти зв'язок із подіями і процесами всередині та зовні держави. Формування у процесі розв'язання предметних завдань здатності автономно вчитися (ЗК-3), проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК-5) та із забезпеченням відповідної якості (ЗК-12) і професійно виконувати у майбутньому науково-дослідницькі, експертно-аналітичні та консультаційні функції стосовно протестних та сецесійних рухів (ФК-17).

5. Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:		Робота з кейсом,	
1.1.	Поняття, передумови й причини політичного протесту та сучасних відцентрових рухів	Лекція, семінар	бліц-опитування, семінар, підсумкова контрольна робота, іспит	5
1.2	Теорії суспільно-політичних рухів, сецесії та теорію «Четвертого світу»	Лекція, семінар		5
1.3	Характерні риси сучасних революційних протестів та їхня роль в демократичному транзиті	Лекція, семінар		5
1.4	Класифікаційні особливості етапів трансформації новітніх революцій (від кінця 80-х років ХХ століття)	Лекція, семінар, самостійна робота		5
1.5	Конкретні приклади сучасних революційних протестів та їхні покраїнні особливості	Лекція, семінар, самостійна робота		5
1.6	Театралізацію форм протестної активності як глобальної тенденції	Лекція, семінар, самостійна робота		5
1.7	Підходи до типології сецесії	Лекція, семінар, самостійна робота		5
1.8	Географію та регіональні особливості сецесійних рухів	Лекція, семінар, самостійна робота		5

	Вміти:			
2.1	Аналізувати передумови і причини визрівання протестних настроїв і сецесійних рухів та визначати їхні мобілізаційні ресурси	Лекція, семінар, самостійна робота	Семінар, бесіда, дискусія, підсумкові контрольні роботи, есе, презентація, бліц-опитування, кейс-стаді, іспит	5
2.2	Вирізняти специфіку історичних протестних та сецесійних рухів модерного часу	Семінар, самостійна робота		4
2.3	Критично осмислювати сучасні трансформації форм і методів політичних протестів та визначати їхній вплив на перебіг та результати протестів	Семінар, самостійна робота		4
2.4	Вирізняти особливості сучасних революцій та виявляти вплив на них загальних глобалізаційних тенденцій	Семінар, самостійна робота		4
2.5	Здійснювати фахову оцінку ймовірності розгортання політичних протестів та сецесійних рухів і надавати рекомендації дій для превенції негативних наслідків зволікання у прийнятті рішень владою чи удавання до дій неадекватних ситуації	Семінар, самостійна робота		5
2.6	Визначати ключових агентів сучасних сецесійних рухів та їхні мотиви	Лекція, семінар, самостійна робота		5
2.7	Обґрунтовано аналізувати передумови сецесії у кожному конкретному випадку	Семінар, самостійна робота		4
2.8	Застосовувати широкий арсенал методів для всебічного вивчення сецесійних рухів	Семінар, самостійна робота		4
2.9	Пропонувати шляхи запобігання /вирішення конкретних прикладів сецесії	Семінар, самостійна робота		5
	Комунікація:			
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу іншомовного масиву професійних текстів, зокрема аудіо та відео матеріалів (електронних лекцій/курсів/диспутів/інтерв'ю тощо) та документальних матеріалів для оволодіння актуальними знаннями, всебічного розуміння предмету дослідження	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, кейс-стаді, презентація, іспит	10
3.2	Демонструвати знання і мислення в дискусійному форматі, беручи участь у професійному обговоренні винесених тем на наукових семінарах, обговореннях, дебатах тощо. Ефективно взаємодіяти з іншими для вирішення групових завдань.	Семінар, самостійна робота		

3.3	Оперувати інформаційними засобами, що сприяють у представленні результатів дослідження у систематизованому вигляді з використанням інфографіки тощо.	Семінар, самостійна робота		
	Автономність та відповідальність:			10
4.1	Самостійно знаходити та критично осмислювати публіцистичні матеріали з відтворення та аналізу революційних подій і проявів сецесіонізму в різних країнах та актуальні наукові матеріали з цієї проблематики	Самостійна робота	Презентація, есе, участь у дискусіях, іспит	
4.2	Самостійно виконувати усі види контрольних завдань, максимально уникаючи надмірного цитування, прихованих запозичень та інших видів фальсифікатів.	Семінар, самостійна робота		
4.3	Бути відповідальними у здійсненні наукових досліджень на всіх його етапах, від підбору джерел до винесення аналітичних суджень.	Семінар, самостійна робота		

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

дисципліни	Результати навчання																							
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
Програмні результати навчання																								
ПРН 4 Застосовувати у вирішенні професійних завдань міждисциплінарного характеру широкий спектр понять, теорій і методів географічного країнознавства до аналізу різноманітності суспільно-політичних, соціо-екологічних, економічних, соціально-культурних відношень у країнах та регіонах світу відповідно до певного історичного або сучасного контексту.	+	+					+		+	+		+		+		+		+		+				
ПРН8 Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.	+	+	+	+								+			+					+				
ПРН10 Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії.			+		+	+		+	+			+	+		+									
ПРН11 Застосовувати у практичній діяльності знання щодо суспільно-географічних чинників розподілу влади та інтересів країн та між національними державами в широкому просторово-часовому контексті співвідношення сил (жорстка, м'яка, розумна, мережева, гостра тощо), геостратегічного позиціонування в умовах глобалізації.			+	+	+	+	+	+			+		+					+	+					
ПРН19 Професійно виконувати науково-дослідницькі та/або експертно-аналітичні та/або освітні та/або консультаційні функції, діючи безпечно та толерантно, на засадах													+					+			+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.8), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.9); (**комунікація** 3.1-3.3); (**автономність та відповідальність** 4.1-4.3), що становить 60% від загальної оцінки.

- семестрове оцінювання:

1. Семінари (РН 1.1-4.3) – 15 балів / 9 балів
2. Підсумкові контрольні роботи (тест + відкриті запитання) (РН 1.1-2.9) – 20 балів / 12 балів
3. Кейс-стаді по окремих завданнях (РН 1.1-3.3) – 5 балів / 3 бали
4. Есе (РН 2.1-2.9, 4.1-4.3) – 5 балів / 3 бали
5. Презентація результатів дослідження (РН 2.1-4.3) – 10 балів / 6 балів
6. Бліц-опитування (РН 1.1-2.9) – 5 балів / 3 бали

- **підсумкове оцінювання** у формі іспиту. Іспит проводиться в письмовій формі у вигляді розгорнутих і тестових завдань.

Максимальна кількість балів на іспиті – **40 балів**, **мінімальна** кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали** (60% від максимальних балів, що відводяться на іспит). У випадку коли студент на іспиті набрав менше вказаної кількості балів вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), в екзаменаційній відомості у колонці “бали за іспит” ставиться “0”, а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** Студенти, які набрали впродовж семестру меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів, до складання іспиту не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів: при цьому студент має прийняти участь не менш ніж у третині семінарів, здати номенклатуру та написати обидві контрольні роботи.

7.1. Організація оцінювання:

У курсі передбачено дві змістовних частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарів, передбачені індивідуальні та групові завдання з відповідної проблематики. Завершується дисципліна складанням іспиту.

Упродовж семестру після завершення відповідних тем (див. тематичний план дисципліни) проводяться підсумкові контрольні роботи (перша включає теми 1-8, друга – 9-13). Підсумкові контрольні роботи проводяться у формі тестів та відкритих запитань і покликані виявити знання і навички отримані при опануванні відповідних тем. Кожна з робіт оцінюється максимум у 10 балів.

На лекціях та семінарах для виявлення рівня засвоєння відповідних знань впродовж семестру проводяться бліц-опитування, які у підсумку формують до 5 балів (підсумковий бал – середнє арифметичне усіх опитувань, кожне з яких оцінюється у 5 балів).

Семінари проходять згідно робочої навчальної програми за передбаченим розкладом і планом та передбачає обговорення актуальних проблем і виявлення знань, вмінь, комунікації та

автономності студентів, у т. ч. перевірка виконання завдань самостійної роботи.

Вони передбачають:

- участь в обговореннях актуальних теоретичних і прикладних проблем протестних рухів та сецесії (до 15 балів; не менше 3 відмінних відповідей за семестр);
- підготовка та подання кейс-стаді по завчасно поставлених завданнях (до 5 балів; за розкладом занять);
- подання есе на задану тематику (до 5 балів);
- представлення презентації індивідуального/групового дослідження, яке стосується комплексного дослідження певного протестного руху чи прикладу сецесії. Темі для презентацій обираються на початку семестру, а графік їх проведення узгоджується завчасно. Оцінювання презентації відбувається за такими критеріями:
  - змістовна частина і розкриття теми – до 5 балів;
  - мультимедійна складова і подача результатів дослідження – до 3 балів;
  - відповіді на запитання – до 2 балів.

Умови проведення іспиту подані вище.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ теми	Назва теми	Лекції	Семінари	С/Р
<i>Модуль 1. Сучасні протестні рухи</i>				
1	Політичний протест в епоху соціальних рухів	2		6
2	Джерела та чинники протестної поведінки.	2		6
3	Теорії суспільно-політичних рухів.	2		6
4	Демократична революція як сучасний протестний рух.	2		6
5	Сучасні форми протестної активності	2	2	15
6	Оксамитові революції (refolution)		2	10
7	Кольорові (електоральні) революції (reelection),		2	10
8	Електронні (мережеві) революції (e-revolution)		4	10
<i>Всього за Модуль 1</i>		<i>10</i>	<i>10</i>	<i>60</i>
<i>Модуль 2. Сецесіонізм у сучасному світі</i>				
9	Сецесіонізм на сучасному етапі	2	2	14
10	Географія та особливості сецесіонізму в Європі	2	4	20
11	Географія та особливості сецесіонізму в Азії	2	2	14
12	Географія та особливості сецесіонізму в Африці	2	2	14
13	Географія та особливості сецесіонізму в Америці та Океанії	2	2	14
<i>Всього за Модуль 2</i>		<i>10</i>	<i>12</i>	<i>76</i>
ВСЬОГО		20	22	136

Загальний обсяг – **180 год.**, зокрема:

Лекцій – **20 год.**

Семінари – **22 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **136 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Бевз Т.А. Феномен «революція» У дискурсах мислителів, політиків, науковців / Монографія. – К., 2012. – 176 с.
http://www.ipiend.gov.ua/img/monograph/file/fenomen%20revolution_site_151.pdf
2. Голдстоун Джек. К теорії революції четвертого покоління
<http://www.ruthenia.ru/logos/number/56/06.pdf>
3. Данниген Ф. Дж., Бэй О. Самые горячие точки XXI века. Как будут развиваться события / Джеймс Ф. Данниген, Остин Бэй / Перевод с англ. А.Коліна – М.: Эксмо, 2014.
4. Эйзенштадт Ш. Революция и преобразование обществ. Сравнительное изучение цивилизаций. М.: Аспект Пресс, 1999. – 416 с.
5. Конфлікти, що змінили світ / Наталі Іщенко (Гумба), Ігор Попов, Павло Щелін та ін. – Харків: Фоліо, 2020. – 186 с.
6. Лейн Девід. «Кольорова» революція як політичний феномен // http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=stmm_2010_1_4
7. Попов Ф. А. География сецессионизма в современном мире / Ф. Попов. — М.: Новый Хронограф, 2012.
8. Тилли Чарльз. От мобилизации к революции. – Москва: Изд. Дом «ВШЭ», 2019. 432с.
9. Ченовет Еріка, Стефан Марія Дж. Чому ненасильницький спротив ефективний. Стратегічна логіка громадянського конфлікту. Київ: Кліо, 2014. 304 с.
10. Opp Karl-Dieter (2009). Theories of Political Protest and Social Movements. A multidisciplinary introduction, critique, and synthesis. London.

Додаткова:

11. Аклаев А.Р. Этнополитическая конфликтология: Анализ и менеджмент: Учебное пособие / А.Р.Аклаев – М.: Дело, 2005.
12. Аренд Ханна. О революции // http://www.e-reading.club/bookreader.php/1034585/Arendt_-_O_revolyucii.html
13. Байковський П. Б. Регіональні та регіоналістські партії у політичному просторі Європи / П. Б. Байковський, І. З. Зінько // Грані. – 2013. – № 6 (98). – С. 144- 149.
14. Баранов А. В. Сепаратизм в современном мире: Политико-территориальный аспект / А. Баранов // Человек. Сообщество. Управление. – 2005. – № 3. – 107-124.
15. 80. Беліцер Н. Регіональна ідентичність і регіональний сепаратизм у сучасній Європі [Електронний ресурс] / Н. Беліцер // Інститут громадянського суспільства. – 2013. [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.csi.org.ua/www/?p=2735>
16. Бесараб М. Причини етнічного сепаратизму / М. Бесараб // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К., 2009. – Вип. 44. (підсерія «Курасівські читання»). – С. 269-280.
17. Бюкенен А. Сецессия. Право на отделение, права человека и территориальная целостность государства / А.Бюкенен – М. : Издательство «Рудомино», 2001.
18. Возняк Т. Геополітичні контексти війни в Україні [електронний ресурс] – режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/Geopolitychni%20konteksty%20vijny%20v%20ukrajini/geopolityka_zmist.htm
19. Гарт Т.Р. Чому люди бунтують http://socioline.ru/files/5/309/why_men_rebel.pdf

20. Гиря Г.В. «Кольорові революції» їх сутність та вплив на еволюцію політичних систем на прикладі України та Грузії // [http://visnyk-
psp.kpi.ua/article/view/32227/28896](http://visnyk-
psp.kpi.ua/article/view/32227/28896)
21. Горло Н. В. Етнічний сепаратизм і іредентизм як шляхи реалізації права націй на самовизначення: порівняльний аналіз / Н. В. Горло // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – Вип. 46 (4). – С.529-536
22. Гришин М. Чи реальний сепаратизм в Україні? [електронний ресурс] – режим доступу: <http://molotoff.info/rozdumi/analitika/2081-separatizm.html>
23. Гуменюк Наталка «Майдан Тахрір. У пошуках втраченої революції» <http://ukraine.politicalcritique.org/2015/01/majdan-tahrir-vstup/>
24. Дарендорф Ральф. После 1989: Мораль, революция и гражданское общество. Размышления о революции в Европе. М.: Ad Marginem. 1998. - 272 с.
25. Дністрянський М.С. Етногеополітичний чинник в територіальній організації державної влади та місцевого самоврядування / М.С. Дністрянський // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного ун-ту. Серія: Географія. - № 2. – 2000.
26. Жінки в добу змін, 1989-2009: Польща, Чеська республіка, Словаччина, Східна Німеччина та Україна // [https://ua.boell.org/sites/default/files/women-in-times-of-change-
www.pdf](https://ua.boell.org/sites/default/files/women-in-times-of-change-
www.pdf)
27. Жук П., Мазур Н., Соломонюк Р., Турчак Р. Етнополітична карта світу ХХІ століття: Методичний і предметний коментарі / П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак – Тернопіль: Мандрівець, 2000.
28. Журбей Е. В. Разрешение сецессионистских конфликтов посредством политики «европеизации» (на примере Сербии и Черногории) / Е. В. Журбей // Ойкумена. – 2006. – Вып. I. – С. 69-80.
29. Ісакова Т. О. Політичний флешмоб як форма реалізації нових ідентичностей в інформаційному суспільстві // Стратегічні пріоритети, №3 (24), 2012р, С. 144-151
30. Ісакова Т.О. Протестні акції у країнах Близького Сходу: Інформаційно-комунікативний аспект http://www.niss.gov.ua/public/File/Str_prioritetu/SP_4_2013.pdf
31. Касьянова М. М. Етнічні конфлікти в Європі: виклики європейській ідентичності / М. М. Касьянова, І. Данченко // Історичні і політологічні дослідження. – 2011. – № 1-2 (47-48). – С. 320-324
32. Кені, Педрик. Карнавал революції. Центральна Європа 1989 р. Київ: «Часопис «Критика», 2006 – 472 с.
33. Ключник Р. Сепаратизм як світова мегатенденція сучасності / Р. Ключник // Політичний менеджмент. – 2011. – № 6 (51). – С. 120-129
34. Концепт «революция» в современном политическом дискурсе. СПб: Алетейя, 2008. 360 с.
35. Кузик П. Націоналізм і шовінізм у міжнародних відносинах: Монографія / П.Кузик – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002.
36. Кулик С. М. Геополітичні наслідки проголошення незалежності Косово для Європи / С. М. Кулик, Т. Ю. Мишляєв // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2008. – № 6. – С. 36-40
37. Куницька Ганна. Протестна активність як складова політичної участі [http://social-
science.com.ua/article/285](http://social-
science.com.ua/article/285)
38. Кучук Ю. Бельгія: от сепаратизма к федерализму (эволюция федерализма в Бельгии) / Ю. Кучук // Белорусский журнал международного права и международных отношений. – 2004. – № 4. – С. 61-64.
39. Лажнік В. Й. Невизнані державні утворення як об'єкти сучасної політичної карти світу / В. Й. Лажнік, Л. Л. Корольова // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Географічні науки. – 2008. – № 1. – С. 202-211

40. Ланюк Євген «Свободу не спинити!»: загальний огляд причин та наслідків революцій на Близькому Сході <http://zgroup.com.ua/article.php?articleid=4687>
41. Лысенко А. В. Нефтеобеспеченность как фактор формирования сецессионистской идентичности / А. В. Лысенко, Л. А. Ожегова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «География». – 2012. – № 2. – С. 140-146
42. Маркузе Герберт. Революция в ценностях // Концепт «революция» в современном политическом дискурсе. СПб.: Алетейя, 2008. – С.100-107. 20.
43. Мацієвський Юрій. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014). Монографія, 2016. – Чернівці: Книги – XXI ст., - 552 с.
44. Мацієвський Ю. Етнічний конфлікт – вивчений феномен? / Ю. Мацієвський // Політичний менеджмент. – 2006. – № 4. – С. 108-123.
45. Медяник В. И. Почему регионы европейских стран стремятся к независимости? / В. И. Медяник // Актуальные проблемы международных отношений и современного мира : сборник науч. статей. – 2012. – С. 59-70.
46. Мейтус Владимир, Мейтус Виктор. Массы, движения, революции. К.: Ника-Центр, 2008. – 504 с.
47. Мінгазутдінов І. Сепаратизм Південного Тіролю у контексті міжетнічних проблем в Європі / І. Мінгазутдінов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2013. – № 1 (40). – С. 16-20.
48. Неменский О. С. Региональные и сепаратистские движения в странах Центральной Европы [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.peoples-rights.info/2010/03/regionalnye-i-separatistskie-dvizheniya-v-stranax-centralnoj-evropy/>
49. Паламарчук М. О. Виклики сепаратизму в Україні. Сучасний стан / М. О. Паламарчук // Стратегічні пріоритети. – 2011. - № 4 (21). – С. 64-68.
50. Панас Т. О. Еволюція шляхів урегулювання баскського етнополітичного конфлікту в Іспанії / Т. Панас // Проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. – К.: КиМУ, 2012. – Вип. 4. – С. 120-127.
51. Панібудьласка В. Етнополітичний сепаратизм – поняття, зміст, форми і природа / В. Панібудьласка // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К., 2009. – Вип. 44. (підсерія «Курасівські читання»). – С.306-313.
52. Перепелиця Г. Генезис конфліктів на посткомуністичному просторі Європи / Г.Перепелиця – К., 2003.
53. Попов Ф.А. Политико-географический подход к исследованию сецессионизма / Ф.А.Попов // Вестник Московского ун-та. Серия 5 География. – 2009. - №1. – с.45-52.
54. Почепцов Г.Г. Віртуальні революції: використання віртуальних об'єктів при зміні влади / Г.Г. Почепцов // Політичний менеджмент. — 2004. — № 4 (7). — С.10—22. <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=29&c=443>
55. Почепцов Г. Революция. Основы протестной инженерии / Георгий Почепцов. – М. : Европа, 2005. – 532 с.
56. Революция как концепт и событие: монография Редколлегия: Вартумян А.А., Ильинская С.Г., Федорова М.М. М.: ООО «ЦИУМиНЛ», 2015. –183с. http://iph.ras.ru/uplfile/root/biblio/Revolution_2015.pdf
57. Рейнгольд Г. Умная толпа: новая социальная революция. Глава 7. Умные толпы: сила всеобщей мобильности http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/Rein/07.php
58. Романенко С.В. О толпе, флешмобе и задачах социологии <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1437/1/%D0%92%D0%B5%D1%81>

[%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9E%D0%9D%D0%A3%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%20%D1%82%2010%20%D0%B2%D1%8B%D0%BF%2011_80-87%2B.pdf](#)

59. Сасин Г.В. Кольорові революції: сутність, основні риси, причини виникнення та політичні наслідки // http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/sasyn_h.the_colour_revolutions_essence_main_features_reasons_and_political_effects.pdf
60. Сливка Р.Д. Застосування індексу недіездатності держав у дослідженні конфліктної ситуації в регіонах Чорного, Червоного морів та Східного Середземномор'я / Р.Д.Сливка // Географія та туризм. – Вип.10. – 2010. – с.90-97.
61. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. Переклад з англ. М.Климчука і Т.Цимбала / Ентоні Сміт – К.: Наука-Центр, 2006.
62. Терещенко А. Ю. Региональные и сепаратистские движения в странах Северной Европы [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.apn.ru/publications/article19821.htm>
63. Терещенко А. Ю. Региональные и сепаратистские движения в странах Южной Европы [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.apn.ru/publications/article19822.htm>
64. Тимошенко В. Стафійчук В. Політико-географічні аспекти визнання незалежності Республіки Косово / В. Тимошенко, В. Стафійчук // Географія та туризм: Наук. збірник – 2016. – Вип. 36 – с.163-172.
65. Торо Генри Девід. О гражданском неповиновении http://lukianpovorotov.narod.ru/Folder_Thoreau/o_grazhdanskom_nepovinovenii.htm
66. Торяник В.М. Флеш-моб як інструмент політичного консумеризму. http://fsn.fhum.info/pdf/123/123_45.pdf
67. Фисун Александр. Политическая экономия «цветных» революций: неопатримониальная інтерпретація // http://philosophy.karazin.ua/ua/kafedra/staff_pol/books/fisun/fisun_prognosis.pdf
68. Фонсека Н. Природа сепаратизма в современном мире / Н. Фонсека // Вестник ВГУ. Серия: История. Политология. Социология. – 2012. – № 1. – С. 184-187.
69. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості / Ф. Фукуяма – К.: Наш Формат, 2020. – 192 с.
70. Хабермас Ю. История о двух революциях // Концепт «революция» в современном политическом дискурсе. СПб.: Алетейя, 2008. – С.74-78.
71. Хоффер Эрик. Истинноверующий. Мысли о природе массовых движений. http://jagannath.ru/users_files/books/O_prirode_massovyh_dvizhenii.pdf
72. Цимбрівський Т. С. Принцип рівноправ'я та самовизначення народів у сучасному міжнародному праві / Т. Цимбрівський // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 2 (1). – С. 74-78.
73. Штомпка Петр. Социология социальных изменений. М.: Аспект Пресс, 1996. – 416 с (Ч.IV.20 – Революции как пик социальных изменений).
74. Южно Ирина Викторовна. Флешмоб как современная стратегия политического участия // <http://sci-article.ru/stat.php?i=1411737914>
75. Goldstone Jack A. and Ritter Daniel P. (2019). Revolution and Social Movements. The Wiley Blackwell companion to social movements : second edition / edited by David A. Snow, Sarah A. Soule, Hanspeter Kriesi, and Holly J. Mc.
76. Conflict Barometer [електронний ресурс] – режим доступу: [file:///C:/Users/Valentin/Downloads/ConflictBarometer_2019%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Valentin/Downloads/ConflictBarometer_2019%20(1).pdf) або <https://hiik.de/conflict-barometer/current-version/?lang=en>
77. List of active separatist movements [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_active_separatist_movements

78. Handbook of Social Movements Across Disciplines (2007). Edited by Bert Klandermans and Conny Roggeband Free University Department of Social Sciences Amsterdam, The Netherlands. New York
79. Opp Karl-Dieter (2009). Theories of Political Protest and Social Movements. A multidisciplinary introduction, critique, and synthesis. London.
80. Oseguera María de la Luz Inclán. (2017). In the shadow of Sidney Tarrow's legacy Concepts in the study of Protest movements. Política y gobierno volume XXIV. Number 1. I semester 2017. pp. 189-212.
81. Skocpol Theda. States and Social Revolutions: a Comparative Analysis of France, Russia, and China. – Harvard University Press, 1979.
82. Tarrow Sidney. (2012) Strangers at the Gates. Movements and States in Contentious Politics. Cambridge University Press.